

Sak: Sak 4/2016 Strategiske satsinger Nasjonalt senter for e-helseforskning
Til: Styringsgruppen
Fra: Senterleder
Møtedato: 7. mars 2016

Bakgrunn

Fra NST til NSE

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) besluttet høsten 2014 avvikling av Nasjonal kompetansetjeneste for telemedisin (NST). I Statsbudsjettet uttrykker departementet at:

«Nasjonal kompetansetjeneste for telemedisin vil fra 2016 endres til et nasjonalt forskningscenter underlagt Helse Nord RHF. Det nasjonale senteret skal understøtte nasjonale behov for forskning og utredning innenfor e-helse, telemedisin og mobil helse, herunder følgeforskning og metodevurderinger av e-helsetiltak», (jf. omtale under kap. 732, post 78 i Statsbudsjettet 2016.)

Grunnlaget for denne endrede rollen ble utviklet i tett dialog mellom Helsedepartementet og Helse Nord RHF i 2015. I forståelse med departementet ga Helse Nord RHF Direktøren ved UNN HF beskjed om å gjennomføre en omstillingsprosess i 2015. Prosessen skulle gjøre det nye senteret klart for det nasjonale oppdrag: bemannet med relevant kompetanse fra NST og med rom for nyrekruttering.

I starten av omstillingsprosessen ble det gjennomført en utredning med fokus på den nye rollen og hvilke satsinger og kompetanse som skulle fylle denne¹. Utredningsarbeidet ble gjennomført sommeren og tidlig høst 2015 i tett dialog mellom Helse Nord RHF og UNN HF. Helse Nord RHF sørget for en tett dialog med departementet for å sikre at prosessen var på rett vei forhold til departementets forventninger.

Utredningen beskriver den nasjonale rollen og kompetanseområder som et nasjonalt senter innen utredning og forskning burde inneholde. Utredningen pekte på fire områder som burde videreføres fra NST med relevans for utviklingen av e-helse i Norge. De fire områdene var:

1. pasientjournalen som fremtidens samhandlingsverktøy
2. pasientforløp og samhandlingsmodeller
3. m-helse, velferdsteknologi og egenmestring
4. health analytics

¹ Se utredningen i notat fra 15. september 2015

Utredningen peker på at kompetansen innen områdene kan videreutvikles og kombineres med det nasjonale oppdraget innen utredning, følgeforskning og metodevurdering. Kompetanseområdene passer inn under de tre målene i én innbygger – én journal.

Opprettelse av Nasjonalt senter for e-helseforskning

Nasjonalt senter for e-helseforskning ble opprettet 1. januar 2016 og underlagt Helse Nord RHF². I brev fra departementet vises det til at:

«Senteret skal ha en nasjonal rolle og understøtte nasjonale behov for kunnskap på e-helseområdet. Oppgavene inkluderer forskning og utredning, herunder følgeforskning og metodevurderinger av e-helsetiltak. Senteret skal ta utgangspunkt i arbeidet med én innbygger – én journal, herunder de overordnede målene for IKT-utviklingen:

- *Helsepersonell skal ha enkel og sikker tilgang til pasient- og brukeropplysninger.*
- *Innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester.*
- *Data skal være tilgjengelig for kvalitetsforbedring, helseovervåking, styring og forskning.»³*

Departementet forutsetter at senteret samarbeider tett med Direktoratet for e-helse for å avklare de nasjonale behovene for forskning og utredning. Samarbeidet skal reguleres av en samarbeidsavtale. Avtalen vil danne grunnlag for listen over nasjonale oppdrag senteret skal gjennomføre årlig.

Strategiske områder er beskrevet nærmere i sakens vedlegg.

Forslag til vedtak

1. Styringsgruppen godkjenner de strategiske satsingene til Nasjonalt senter for e-helseforskning

Vedlegg 1: Strategiske satsinger Nasjonalt senter for e-helseforskning

² Se brev fra HOD til Helse Nord RHF 02.02.2016 og brev fra Helse Nord RHF til adm dir ved UNN HF 04.02.2016.

³ Se brev fra HOD til Helse Nord RHF 02.02.2016

Strategiske satsinger Nasjonalt senter for e-helseforskning

Nasjonalt senter for e-helseforskning (NSE) ble etablert 1. januar 2016, jf. Prop1 S (2015-2016). Senteret skal levere forskning og utredning innenfor e-helseområdet på oppdrag fra helsemyndighetene på de prioriterte nasjonale satsingsområdene. I tillegg skal senteret realisere forskningsprosjekter fra konkurranseutsatte forskningsmidler som understøtter det nasjonale oppdraget.

NSE skal bidra til å gjennomføre kunnskapsbaserte og effektive tiltak og metoder i nasjonal politikk og være en ressurs i arbeidet med nasjonale satsinger. Gjennom forskning og utredning på innføring, bruk og effekter av ulike e-helsetiltak skal NSE understøtte beslutningstakere og iverksettere på e-helseområdet i vurderinger av hvordan den nasjonale e-helseporteføljen fungerer som et virkemiddel for å oppnå politiske målsetninger.

Senteret skal drive metodevurdering og følgeforskning på oppdrag fra direktoratet og andre aktører. Områdene som metodevurderingen og følgeforskningen skal være i tråd med nasjonal strategi og portefølje på e-helseområdet.

Disse satsingene skal bidra til å tydeliggjøre hvilke områder senteret skal utvikle sin portefølje innenfor, slik at senteret kan realisere den nasjonale rollen som et strategisk virkemiddel for helsemyndighetene.

Senterets strategiske satsinger skal understøtte de overordnede målene i Én innbygger - én journal
Disse målene er:

- Helsepersonell skal ha enkel og sikker tilgang til pasient- og brukeropplysninger.
- Innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester.
- Data skal være tilgjengelig for kvalitetsforbedring, helseovervåking, styring og forskning.

Innhold og leveranser under de strategiske satsingene skal være en balansering av oppdrag fra Direktoratet for e-helse, andre aktører og forskningsprosjekter med finansiering fra konkurranseutsatte program¹. Forskningsprosjektene med finansiering fra eksterne program skal sikre at senterets kunnskapsbase ligger i front innen e-helse og understøtte myndighetenes behov for dokumentasjon til politikktutforming på kort og lang sikt.

Helsepersonell skal ha en enkel tilgang til pasient- og brukeropplysninger

For å vurdere om tiltakene under målet om enkel tilgang til pasient- og brukeropplysninger nytter er det behov for utredninger, følgeforskning på implementering av ulike tiltak, systematisk gjennomgang av årsakssammenhenger og mulige effekter av tiltak.

Forskningen skal identifisere hva som hemmer og fremmer bruk av nye tjenester med fokus på utvikling, innføring og anvendelse, herunder effekter av strukturerte journalsystemer.

Det nasjonale oppdraget under denne satsingen skal også bygge på kunnskap som utvikles gjennom senterets forskningsprosjekter fra NFR og andre kilder. Disse prosjektene skal framskaffe viten om brukererfaringer og effekter av ulike samhandlingsmodeller, herunder kunnskap om hvordan samhandlingsteknologien kan bidra til å skape helhetlige og oversiktlige pasientforløp for pasienter med de mest komplekse forløpene og effektene av pasientsentrerte team.

¹ jf notat fra NST til Helse Nord RHF 15. september 2015.

Innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester

Digitale innbyggertjenester er et sentralt område innen e-helsepolitikken. NSE skal bidra til å følgeforske på, utrede årsakssammenhenger og effekter på bruk av digitale innbyggertjenester. Videre skal senteret utrede og dokumentere hemmende og fremmende faktorer for realiseringen av enkle og sikre digitale innbyggertjenester.

Det nasjonale oppdraget under denne satsingen skal også bygge på kunnskap som utvikles gjennom senterets forskningsprosjekter fra NFR og andre kilder. Disse prosjektene skal framskaffe kunnskap om hvordan ulike typer teknologier kan brukes som virkemiddel for å gi innbyggerne og pasienter kunnskap og redskap for å forebygge og mestre egne liv med kroniske diagnoser.

Satsingen skal også framskaffe kunnskap om hvordan mobile løsninger kan understøtte helhetlige pasientforløp. Herunder kunnskap om hvordan pasienter ved hjelp av mobile løsninger kan dokumentere og kommunisere med helsetjenesten.

NSE skal drive forskning på hvordan og hvorfor innbyggerne i sin hverdag bruker IKT til helseformålet være seg internett, helseapper, e-post til legen, helseinformasjonssider eller innsyn i journal.

Data skal være tilgjengelig for kvalitetsforbedring, helseovervåking, styring og forskning

Gjenbruk av data for ulike formål; læring, dokumentasjon av pasientforløp, styring og forskning er ett sentralt område innen e-helsepolitikken. NSE skal bidra til å utvikle kunnskap på dette området gjennom oppdrag fra myndighetene, og gjennom videreutvikling av forskningsporteføljen med finansiering fra NFR og andre kilder.

Fremtidens forskning skal kombinere data fra tilgjengelige kilder slik at den skaper et fundament for å lære i og av egen praksis. At helsearbeidere og pasienter lærer av data de selv genererer, gir muligheter for innsikt, læring og endring av atferd.

Forskning innen området datanalyse og gjenbruk av data innebærer å bruke moderne statistiske løsninger for å finne mønstre, lære programmer til å forstå og predikere basert på historiske data. Prediktive modeller spiller en viktig rolle. Modeller kan forutsi risiko for uønskede utfall og gruppere pasienter i henhold til risiko. Dermed kan utfall avverges, med store personlige og samfunnsmessige gevinster.

Nasjonal rolle og nettverksbygger

NSE skal ha oversikt over alle aktørene innen e-helsefeltet i Norge. Senteret skal bidra til å bygge ett nasjonalt nettverk som virkemiddel for å svare ut senterets nasjonale oppdrag.

Internasjonal rolle og nettverksbygger for e-helse i Norge

Senteret skal videreutvikle WHO-rollen strategisk slik at den blir et viktig redskap for aktørene innen e-helsefeltet i Norge. Videre skal senteret i tett samarbeid med direktoratet videreutvikle det internasjonale nettverket på nordisk og europeisk nivå slik at deltakelse og roller i nettverkene er avklart og bidrar til å bringe merverdi til alle aktørene i innen e-helsefeltet i Norge.